

Stop de bonte knaagkever!

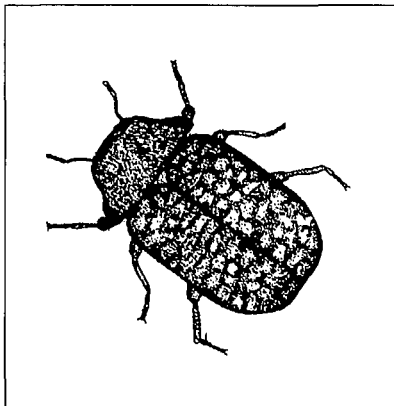
Vanaf Wijhe begint de victorie bij de effectieve bestrijding van de bonte knaagkever, die desastreuze vernielingen aanricht in historische eikehouten kappen. Dit agressieve diertje heeft een grote voorliefde voor oud eikehout, het materiaal voor de kappen van oude kerken, openbare gebouwen en burgerhuizen, en natuurlijk van oude boerderijen.

Sinds kort kennen we in Nederland een effectieve bestrijdingsmethode tegen de werkelijk *rampzalige* bonte knaagkever, die zich snel uitbreidt. Hierbij maakt men gebruik van verhitte gassen. Binnen de kortste keren sterven alle knaagkevers plus de aanwezige schimmels in en op het eikehout.

Voor het eerst is dit procédé toegepast in de toren van de *Nederlands Hervormde kerk te Wijhe (O.)*, die nog laat-romaans is. Tot voor kort zag men de toekomst van historische kappen en oud houtwerk nogal somber in, omdat de bonte knaagkever nog niet gestopt kon worden. Als we denken aan de interessante kappen die de oude Nederlandse kerken rijk zijn – men vergelijk het recente proefschrift van *Herman Janse* over dit onderwerp – dan zou dit een onvervangbaar bouw- en kunsthistorisch verlies betekenen.

Het nieuwe middel

Secretaris *Prak* van de *Overijsselse Monumentenwacht* is opgetogen. Hij zegt: 'Deze oplossing is echt fantastisch.' De firma *Slegten* in Wijhe heeft een octrooiaanvraag inzake de

nieuwe bestrijdingsmethode ingediend. De toegepaste chemische bestanddelen zijn niet schadelijk voor mens en milieu. Agressieve chemische, milieu-onvriendelijke bestrijdingsmethoden worden nu overbodig!

Een verdere nazorg bij deze nieuwe procedure is volgens *Prak* absoluut noodzakelijk. 'Dat betekent de omstandigheden waaronder het beest zich opnieuw kan nestelen, voorkomen'. Het verraderlijke is namelijk dat de bonte knaagkever bij gunstige leefomstandigheden snel terug is van weg geweest.

Het vochtgehalte

De *Rijksdienst voor de Monumentenzorg* drong in een recente Nieuwsbrief (3, 1990) al aan op de bewaking van een te hoog vochtgehalte van het houtwerk. Zij stelt vast: 'Een overmaat aan vocht in verblijfsruimten kan er de oorzaak van zijn dat houtconstructies in monumenten een te hoog vochtpercentage bevatten. Door dat hoge vochtpercentage krijgen diverse schimmelsoorten en houtborende insecten als houtworm, bonte knaagkevers en boktor een kans zich te ontwikkelen. Die schimmels en insecten kunnen veel schade aanrichten. Houtconstructies kunnen door die aantastingen bezwijken'. Bij de *Rijksdienst* kan men een speciale brochure over de bestrijding van de bonte knaagkever aanvragen (tel. 03404-83385).

Ook de *Monumentenwacht Overijssel* dringt aan op ventilatie en drooghouden. De plotselinge expansie van de bonte knaagkever is met name toe te schrijven aan verstikkend isoleren, met name in kappen van oude kerken. Het hout kan niet meer 'ademen' en het bederf begint. Ook de natuurlijke bestrijding van de bonte knaagkever dient te worden gestimuleerd, o.a. door het uitzetten van vlemmuizenkolonies. Het oude eco-systeem was uitstekend!

De *Rijksdienst* stelt vast, dat het vochtgehalte van hout samenhangt met de toestand van de lucht die het hout omgeeft. Drie factoren zijn van belang: temperatuur, barometrische druk en luchtvochtigheid. Binnenshuis varieert het evenwichtsvochtgehalte van 8 tot 15%. Als deze waarde boven 20 à 22% stijgt is de kans op aantasting door schimmels en insecten aanwezig. Een uitkomst voor preventieve zorg is de hygrometer, die informatie verzamelt over de vochtigheidsgraad in een bouwwerk. De 'normaalzone' is meestal op het apparaat aangegeven, zodat op tijd alarm geslagen kan worden bij overschrijding.

Ventilatie-dakkapellen dienen tot de vaste onderdelen te behoren, bij kerken en oude raadhuzen, evenals monnikskappen of ventilatiedakpannen. De isolatietrend van de laatste jaren (schuimplastic!) heeft geleid tot het onnodig dichtstoppen van ruimten, waarbij vaak niet aan ventilatie gedacht werd. Schade van de knaagkever en andere insecten en schimmels kan op deze wijze voorkomen worden.

Schimmelonderzoek

In Baarn zetelt het *Centraal Bureau voor Schimmelcultures*, dat zich toelegt op alles wat met schimmels te maken heeft. Tientallen wetenschappers houden zich daar met de studie van schimmelsoorten bezig.

Het is te hopen dat door het nieuwe bestrijdingsmiddel aan de bonte knaagkever een definitief halt kan worden toegevoerd. □

